

(המשך מעמוד 21)

אולם אף פחות מכך השתייך לחוגי-הסניף לזן העולמי. ליום הולדתו האחרון, לפני שלושה חודשים, הגיעה ארצה, במיוחד, ידידתו הניכית האיסלקיה פינצפסה ג'ור באנה פיגאנטלי, כן היו שם שגרירים דיפלומטים, נשות-חברה ידועות כמלכה רונשטיין, דיצה חכס, סוניה אברמוביץ, לולה בר, פרדריקה סגל. היה זה קוק טילי אנושי אפייני למסיבותיו של פוקה, לא פחות מהקוקטייל הקולינארי, שכלל קוויאר (פוקה יכול להרשות לעצמו להיות נדיב בתחום זה — הוא מקבל משלוחים קבועים של פריט זה מידידה ותיקה שלו, אחותו של השאח הפרסי), כבד אווה, שיש-ליק, סטייק, ושמפניה צרפתית.

בביקוריו התכופים בחוץ-לארץ, נהג פוקה להתארח, בין היתר, בחברת ידידים כמו הנרי פורד, הנסיך רוסיני, השחקנית ג'ון קולינס. כאשר הגיעו הנרי פורד ורעייתו לישראל, לאחרונה, היתה אחת משאלותיה הראשונות של כריסטינה, "נה, אשתו של איליה-מכונניות: איפה פוקה?"

פעמיים בשנה, היה נוסע לחו"ל לחזר

העצמאות, הועילו קשריו לא מעט לעסקי הרכש של המדינה הצעירה.

ריח

הלשנה

אורח-יחיי המפואר של פוקה לא היה חדש — וגם לא סוד. בחיקו במסך הכנסה, רשום היה מן הסתם כבר ממזן כי היצואן חי מאז ומתמיד ברמה של מיליונר אמריקאי. מה קרה אם כן שרק השבוע, לאחר שנים ארוכות, התלבשו עליו?

הטעם הרע, בפי הציבור, נבע השבוע לא רק מהצורה האומללה בה פשטו החוקרים על אורח מכובד, אלא גם מריח התל-שנה החריף שעלה מכל העסק.

היה זה לפני שבועות מעטים, שפוקה הגיש תביעה משפטית נגד חברה אמריקאית בשם אירומארטיים, יצרני אלקטרוניקה. הסיבה לתביעה: החברה, שפוקה היה סוכנה בישראל, הפסיקה לו את הסוכנות. פוקה תבע פיצויים. זמן קצר לאחר מכן, התגלה גם מה קרה לסוכנות: החברה האמריקאית מסרה

לד"ר הירש, ביקשנו את תגובתו. למרות כמה פניות, לא שמענו ממנו. אחרי שלא קיבלנו כל תגובה ממנו, הסכמנו לקבל את הסוכנות.

במצב דברים זה, לא נראה אכן כל קשר הגיוני בין חברתו של עזר וייצמן לבין התפוצצות פרשת פוקה הירש. יחד עם זה, נותרה פתוחה השאלה: מה הביא לפשיטה הברוטאלית עם שחר?

את התשובה יש לחפש בתביעה המשפטית שהגיש פוקה נגד אירומארטיים. בתביעה זו, גילה פוקה לראשונה בפומבי חלק מהיקף עסקיו. בתביעתו, הוא טען שהוויח בשנים האחרונות — מאירומארטיים טיים בלנד — כ-45 אלף דולר לשנה. לפי השער הנוכחי של הדולר — כמעט 200 אלף ל"ל לשנה. וזה, יש לזכור, רק מאחת החברות שאותה ייצג בארץ.

תביעתו של פוקה נגד החברה האמריקאית הסתכמה ב-1.18 מיליון ל"ל. סכום זה כלל עמלה בעד מכירות שפוקה כבר ביצע, לטענות, עבור החברה עד ליום הפסקת הסוכנות — 15 בנובמבר 1971 — וכן פיצויים על ביטול הסוכנות. בעקבות האמספרים שהתגלו בבית-

מי הלשין על מלך החברה הגבוהה בישראל, שבין ידידיו נימנו המלך פארוק ואחותו של השאח הפרסי?

המשפט, מיהרו אנשי מסי-הכנסה לעי שות כמה חשודים מהירים. ערכו השוואה עם דו"ח-ההכנסה והצהרותיהן שהגיש פוקה, והגיעו לידי חשד כי הוא הצלים מהם את הכנסותיו ממכירות של מיליון ורבע ל"ל עבור חברת אירומארטיים טיים בלנד. חשד נוסף: שהכנסות מורעלות אלה הועברו, בפקודת פוקה, במי קום לחשבון הבנק שלו בישראל — לחשבונות בנק סודיים בשווייץ ובמדינות אחרות בחו"ל.

אותה לידי חברה ישראלית אחרת, בשם ויצמן-רוגבי. אחד השותפים בחברה זו היה עזר וייצמן. מובן שהשתרבותו של שם מפורסם נר-סף לפרשה, גרמה רק להגברת העניין והסקינטיות. חברת ויצמן-רוגבי היא חברה ותיקה, הקיימת כבר למעלה מ-13 שנה. כל שגור תיה, עסקה כמעט רק ביצוא. אחד מבעליה היה אביו של עזר וייצמן, יחיאל. עם מותו של האב, עברו מניותיו למש-

נער השעשועים

פוקה הירש, בתמונה מלפני שנים מספר, רוקד עם אחת ממלכות החברה הגבוהה של ישראל דאז — נדיה בראון, בת-אצילים צרפתית שהתאהבה באלוף הכדורסל אברהם שניאור, באה לישראל ונישאה לו. נדיה, שהיוותה תוספת נכבדה לחברה הזוהרת של תל-אביב, מצאה בפוקה מומחה בודד, בין הילידים הבורים, לצד היפה יותר של החיים.

פחה. אולם עזר עצמו לא השתתף בניהול החברה כל זמן שהיה בצה"ל, ולאחר מכן במשרד התחבורה ניהלו את העסק שני השותפים האחרים, חנניה נאמן ויצחק אלמוג. רק כשהפך לאזרח פרטי, נתן עזר יד לניהול הרכוש המשפחתי.

הרווח — רבע מיליון לשנה

עזר וייצמן עצמו היה בתחילת השנים בוע בחו"ל. סיפר שותפו, יצחק אל-מוג: "קיבלנו את הסוכנות של אירומארטיים עוד לפני מספר חודשים. לפני שכל הי פרשה התפוצצה, בשנה האחרונה התחלנו להיכנס גם לעסקי יבוא. לפני כמה חודשים, פנתה אלינו החברה האמריקאית, מי יוומתה, בהצעה למסור לנו את הסוכנות שלה בישראל.

הם טענו שהפסיקו את החווה עם הי סוכן הקודם שלהם, פוקה הירש. פנינו

אולם על בסיס חשדות בלבד לא היו החוקרים מעינים לפרוץ כך לדירתו של פוקה, בליווי צלמים ועיתונאים. נראה ש-מלבד חשדות, היו להם, לדעתם, גם הור כחות חזקות יותר. עקרונית, ההוכחות היחידות האפשריות, בפרשה כזו — הם מיסמכים של הצד השני לעיסקה. דהיינו — מיסמכים של חברת אירומארטיים, המאשרים כי אכן שולמו לפוקה סכומים נוספים, מעל למה שהצגה היר למסי-הכנסה, וכי סכומים אלה הורעברו בהוראותיו לחו"ל, לא לארץ.

ללא מיסמכים כאלה, קשה להאמין כי שלטונות מסי-הכנסה היו מסתכנים, בפומבי, באפשרות של טעות. האמנם העבירה החברה האמריקאית מיסמכים כאלה — אם היו בכלל מיסמכים כאלה — לשלטונות מסי-הכנסה בישראל, כצעד נגדי על תביעת הפיצויים הענקית שהגיש נגדה פוקה? לאדם ברוחב, לפחות נראה השבוע הי דבר הגיוני ביותר.

(המשך מעמוד 15) רבי משמעות על שאלות העתונאים שצבי או סביב. לא עבר זמן רבה ומשה דיין הודיע לרמטכ"ל וליתר האלופים שהפעולה הי מתוכננת נדחתה. הסיבה: גולדה התנגדה לרעיון שיהודים ישתמשו בגזים. הסי כון היה גדול מדי. אם יפגע חלילה מישוה, תהיה זו מהלומה מוסרית למדינה.

השעה הקריטית

השעה הקריטית החדשה שנקבעה על-ידי ערפאת היתה השעה חמש וחצי לפנות בוקר. בסביבות השעה ארבע לערך, דרש ערי אפת שניצני הצלב האדום יגיעו למטוס. הצד הישראלי מהיר להיענות לדרישה, והזמין את הנציגים. הם הגיעו למקום תוך שעה, והפגישה בינם לבין מנהיגם של חוטפי המטוס התקיימה בסביבות השעה שש בבוקר. הסתערותם של העתונאים שהיו במקום על אנשי הצלב האדום, בשעה שאלה חזרו מהפגישה עם החוטפים, נגר קלה בחומה של שתיקה.

אותה שעה עדיין דלקו האורות בבתיים רבים בישראל. שכנים נקצבו לאסיפות כדי לדון איך ניתן לחלץ את נוסעי המטוס, הטלפונים לא פסקו לצלצל במוסדות המר דינה ובמנהלת גמל התעופה. "תנו להם את המתבלים! שיטסו איתם! ואז הפילו אותם לים!" יעץ אורח אחד, "תנו להם מאתיים מחבלים, מאה, העיקר להיפטר מהם, מדוע אנחנו צריכים להתחיל אותם בבתי סוהר על חשבוננו, ממילא הם לא מסוגלים להניח יותר!" הציע אחר.

המתח האמיתי היה בישיבת הממשלה הדחופה שבכנסה. ממשלת ישראל עמדה בפני דילמה קשה ומוזרה. אם תיכנע ל-חוטפים, היא יוצרת בכך תקדים הרה אסון. מחר יכולים מחבלים לחטוף מטוס ולאיים לפוצצו על נוסעיו אם לא ימסרו להם, דרך משל, את משה דיין או יגאל אלון. לעומת זאת, אם לא תימצא דרך להתגבר על החוטפים, הם עלולים לממש את איומם — דבר היכול לעלות בקורבנות חיים. בינתיים המשיך גמל התעופה לעבוד כרגיל. מטוסים המריאו ונחתו באין מפריע כאילו כלום לא קרה, כאילו לא ממתנינם 100 אורחים חפים מפשע בקצה המסלול לגורדין שיחרוץ את גורלם לחיים או ל-מות.

לרגע היה נדמה גם שמרוב התרגשות והמולה שכחו כל הצופים בדראמה כי מדובר כאן בחיי אדם. אופיינית לכך היתה תגובתו של שר התחבורה, שמעון פרס, שעמד במרכז ההעניינות כשנשאל ע"י כתב עזריב להרגשתו, השיב: "מצויין! מצויין!" כך, למשל, המשיכה מרפסת הצופים של גמל התעופה לגבות חצי לירה מכל אדם שיצא אל המרפסת כדי להיות עד לדראמה.

החלטה לנסות בכל זאת להשתלט על המטוס נפלה רק אחרי שהחוטפים התירו לקברניט המטוס, יהודי ממוצא בריטי, שהיה טייס קרבי במלחמת העולם השנייה, לצאת מהמטוס כדי לשכנע את הישראלים כי כוונתם לפוצץ את המטוס היא רצינית. בעזרת המידע שהתקבל מהטייס, ניתן היה לתכנן את פעולת ההשתלטות על המטוס. סוכם שישראל תיענה לבקשת החוטפים לתקן את המטוס, שקולקל על ידי צוותי התחוקה של אל-יעל כדי לאפשר לו להמריא. 15 חיילים התחפשו ל-מכונאים, אחרי שעברו בדיקה של איש הצלב האדום.

אותה שעה הוכנה קבוצה של 50 חיילים אחרים, שהיו אמורים להיות חלק ממחבר-לים ששוחזרו מהכלא. היו אלה חיילים דוברי ערבית ושחומי-עור, שנועדו לשחק את תפקיד המחבלים. אולם ברגע האחרון הוחלט להסתפק במשלוח גשש בדואי, שהיה חוד החלוץ לקבוצת "הטכנאים" שנקנסה למטוס.

בהכנס למטוס פתחו החיילים מיד ביריות לעבר החוטפים. היו אלה שני גברים ושתי נשים, שהיו ממושים באבק חיים וברימונידי ללא ניצרות. שני גבי-רים ואשה אחת מקבוצת החוטפים נהרגו. חוטפת רביעית נתפסה כשרימון בידה. הסיכון היה מחושב וקר, אולם הוא הצליח. הוא היה מבוסס על ההנחה ש-חוטף יחיד עוד מסוגל לפוצץ את עצמו עם הנוסעים, אבל ארבעה חוטפים יתאבדו ביחד. ההימור הצליח, וישראל זכתה תעמולתי גדול. אבל הנצחון האמיתי המטוס וצוותו.

חלוצ בחליפה

פוקה נולד ברומניה כפרויקה (אפי רים הירש. לימים, כשהתודעה החברתית שלו התפתחה, לא נשא השם פרויקה חן בעיניו. פלבסי מדי. הוא סר לבניין העירייה, החליפו בפוקה. הרבה יותר קיסרי, לכל הדיעות.

הוא גדל בבית עשיר ומסורתי, התחנך כילד דתי לכל דבר, למה בחדר, קיבל מכות מהרבי. בפעם הראשונה בחייו שי-אכל מלון לא כשר, היה בטוח שיחטוף ברק משמיים.

בגיל 13 חדל אביו לחנוכו במכות, הודיעו שמיום זה והלאה הוא מבוגר ואחראי למעשיו. שמע פוקה כך, הלך ופילח מאמו חמש לירות, וסר לגברת הקרובה ביותר, מאז אותו יום, לא חדלה שרשרת מעשיו הטובים בתחום זה. בגיל 16 נסע את לימודיו, הלך ללמוד נגרות כדי לעלות ארצה כחלוץ. כשגודע לו שיש צורך פתלתילי גם במהנדסים, נסע לאיטליה, גמר הנדסה, חזר לרומניה, עלה לארץ. "נסעתי בטכסי תל-אביב", הוא נזכר, "ולא רציתי לזוז יותר משם. ובאמת לא זזתי."

לארץ ישראל הוא הגיע ב-1934, כולם היו אז חלוצים, ופוקה קנה לעצמו בגדים טרופיים מתאימים. עד שגילה שאיש אינו מאמין שהוא אכן מהנדס, בבגדים כאלה, חזר הביתה זרק את הבגדים שקנה. "מאז" הוא מספר, "לא הורדתי יותר את החליפה והעניבה."

בחושו הטבעי המפותח, נכנס כבר מי התחלה לחברה הגבוהה של תל-אביב דאז. מאז — לא יצא ממנה. כעבור שלושים שנה, כבר היה מלכה המוכתר והרשמי של חברה זו.

מיד עם בואו לארץ, נכנס פוקה גם לעסקים. "ראיתי שכולם אפורטורים", הוא מספר, "אז החלטתי להיות אקספור-טר". הוא התל מייצא לארצות השכנות הכל — שמנים, סבונים, יינות, סכיני-גילוח. רשת הקשרים הבינלאומית שבנה מאז, קיימת עד היום. אחד הקשרים שאבד ואיננו: המלך פארוק. במלחמת העולם השנייה, התרחבו עסקיו לאין שיעור, בעקבות המלחמה. במלחמת